

ЗАКОН ЗА ПРИДОНЕСИ ОД ЗАДОЛЖИТЕЛНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ (ПРЕЧИСТЕН ТЕКСТ)

Сл. Весник на Р. Македонија, бр.75 од 09.05.2015 година

Глава I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат видовите на придонеси за задолжително социјално осигурување (во натамошниот текст: придонеси), обврзниците за плаќање на придонеси, обврзниците за пресметка и уплата на придонеси, основиците на кои се плаќаат придонеси, стапките на придонеси, начинот на пресметка, роковите на плаќање на придонеси, контрола на пресметување и уплата на придонеси, како и други прашања кои се значајни за утврдување и плаќање на придонесите.

Член 2

Со плаќање на придонесите се обезбедуваат средства за финансирање на задолжителното социјално осигурување.

Член 3

Средствата од придонесите се јавни давачки над кои контрола врши Министерството за финансии, а на располагање на институциите за задолжително социјално осигурување, основани со закони кои го уредуваат системот на задолжително социјално осигурување, за намени утврдени во согласност со тие закони.

Поимник

Член 4

Поимите кои се употребуваат во овој закон го имаат следново значење:

1. „Обврзник за плаќање на придонеси“ е осигуреникот во чие име и за чија сметка се плаќаат придонесите;
2. „Обврзник за пресметка и уплата на придонесите“ е работодавач, самовработено лице, индивидуален земјоделец, верско службено лице, државна институција, орган или организатор кој има обврска на товар и за сметка на обврзникот за плаќање на придонеси да ги пресмета, задржи и уплати придонесите;
3. „Осигуреник“ е физичко лице задолжително осигурено според законите кои го уредуваат системот на задолжително социјално осигурување;
4. „Работодавач“ е правно и физичко лице, како и друг субјект (орган на државна власт, орган на единица на локалната самоуправа, подружница на странско друштво, дипломатско и конзуларно претставништво), кое вработува работници врз основа на договор за вработување;
5. „Плата“ е плата утврдена согласно со закон, колективен договор и договорот за вработување;
6. „Дополнителни примања од работен однос“ се исплатите по основ на деловна успешност на работодавачот и надоместоци на плата утврдени со Законот за работните односи и колективен договор;
7. „Исплата по основ на деловна успешност“ претставува делот кој вработениот го добива по основ на деловна успешност на работодавачот;

8. „Надоместок на плата“ претставува делот кој вработениот го добива по различни основи утврдени со Законот за работните односи и колективен договор;
9. „Институции за задолжително социјално осигурување“ се Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, Фондот за здравствено осигурување на Македонија и Агенцијата за вработување на Република Македонија;
10. „Самовработено лице“ е физичко лице кое врши самостојна економска дејност или професионална и друга интелектуална услуга од која остварува приход, во согласност со закон;
11. „Носител на семејно земјоделско стопанство“ е полнолетно лице кое е одговорно за управување со земјоделското стопанство и кое истапува во име и за сметка на семејното земјоделско стопанство и како такво е запишано во Единствениот регистар на земјоделски стопанства во Министерствата за земјоделство, шумарство и водостопанство;
12. „Припадник на монашки и други верски редови и верско службено лице“ е лице вршител на верски обреди и други верски работи согласно со закон и прописите на верската заедница;
13. „Најниска месечна основица“ е најнискиот износ на кој се пресметуваат и плаќаат придонеси;
14. „Највисока месечна основица“ е највисокиот износ до кој се пресметуваат и плаќаат придонеси;
15. „Просечна месечна плата“ е просечен износ на месечна заработка исплатен по вработен во Република Македонија, согласно со објавените податоци на Државниот завод за статистика;
16. „Странец“ е лице кое не е државјанин на Република Македонија и лице без државјанство;
17. „Бруто надоместок утврден во договор за дело или друг договор“ претставува збир на нето надоместокот, придонесот за задолжително пензиско и инвалидско осигурување, придонесот за задолжително здравствено осигурување и персонален данок на доход;
18. „Бруто надоместок утврден во авторски договор“ претставува збир на нето надоместокот, придонесот за задолжително пензиско и инвалидско осигурување, придонесот за задолжително здравствено осигурување и персоналниот данок на доход.
- Бруто износот на надоместокот се добива по претходно намалување за признатите трошоци утврдени во Законот за персоналниот данок на доход и
19. „Друг договор“ претставува секој вид на договор или друг акт, без оглед на нивната форма и вид, со кој се определува надоместок за извршување на физичка и/или интелектуална работа, вклучувајќи и извршување на функција на именувано или избрано лице, управител или членување во орган на управување и надзор во трговски друштва, орган на управување и надзор на државни и јавни институции и установи (агенции, дирекции, фондови, регулаторни тела, јавни претпријатија, институти, заводи и слично), учество и членување во други органи, одбори, совети, комисији, комитети, установи, тела и слично.

Глава II

ВИДОВИ ПРИДОНЕСИ

Член 5

Во задолжително социјално осигурување спаѓаат придонесите за:

- 1) пензиско и инвалидско осигурување врз основа на тековна исплата;
- 2) задолжително капитално финансирано пензиско осигурување;
- 3) стаж на осигурување кој се смета со зголемено траење;
- 4) здравствено осигурување и

5) осигурување во случај на невработеност.

Член 6

(1) Средствата собрани од задолжително социјално осигурување од членот 5 точки 1 и 3 на овој закон се приход на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија.

(2) Средствата собрани од задолжително социјално осигурување од членот 5 точка 2 на овој закон се лична сопственост на осигуреникот.

(3) Средствата собрани од задолжително социјално осигурување од членот 5 точка 4 на овој закон се приход на Фондот за здравствено осигурување на Македонија.

(4) Средствата собрани од задолжително социјално осигурување од членот 5 точка 5 на овој закон се приход на Агенцијата за вработување на Македонија.

Глава III

ОБВРЗНИЦИ ЗА ПЛАЌАЊЕ НА ПРИДОНЕСИ

Обврзник за плаќање на придонес за задолжително пензиско и инвалидско осигурување

Член 7

(1) Обврзник за плаќање на придонес за задолжително пензиско и инвалидско осигурување е:

1) работник во работен однос кај правно лице, самовработено лице, установа, друго правно лице кое врши дејност на јавна служба, државен орган и орган на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје;

2) државјанин на Република Македонија кој на територијата на Република Македонија е вработен кај странски и меѓународни органи, организации и установи, кај странски дипломатски и конзуларни претставништва, во лична служба на странски дипломатски и конзуларни претставништва или е во лична служба на странци, доколку со меѓународен договор ратификуван од Република Македонија поинаку не е определено;

3) државјанин на Република Македонија кој е во работен однос во странство, врши дејност во странство или е упатен на работа во странство, ако за тоа време не е задолжително осигурен кај странски носител на осигурување, доколку со меѓународен договор ратификуван од Република Македонија поинаку не е определено;

4) државјанин на Република Македонија вработен во странство во држава во која е задолжително осигурен, но во која правата од пензиско и инвалидско осигурување не може да ги остварува или не може да ги користи надвор од таа држава;

5) самовработено лице;

6) носител на семејно земјоделско стопанство од прва, втора и трета категорија согласно со Законот за земјоделство и рурален развој;

7) верско службено лице;

8) привремено невработено лице додека прима паричен надоместок од осигурување во случај на невработеност, согласно со закон;

9) инвалид на трудот за време на користење на право на професионална рехабилитација согласно со закон;

10) самостоен уметник кој со таков статус се здобил според критериумите, во соодветна постапка и со соодветен акт на министерот за култура;__

11) врвен спортист кој со таков статус се здобил според критериумите, во соодветна постапка и со соодветен акт на Агенцијата за млади и спорт;

12) странец кој на територијата на Република Македонија е во работен однос или во служба на странски физички и правни лица, меѓународни организации и установи или странски дипломатски и конзуларни претставништва, доколку со меѓународен договор ратификуван од Република Македонија поинаку не е определено;

13) лице кое покрај примања од работен однос, самовработување или пензија, остварува и приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа, доколку вкупниот нето износ на приходите по тој основ е повисок од износот на просечната нето плата по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година според податоците на Државен завод за статистика;

14) лице во работен однос кое остварува приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа со работодавач кај кој е во работен однос или со други правни лица кои имаат сопственичка, организациска или управувачка поврзаност со работодавачот и

15) лице кое остварува приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа, доколку вкупниот нето износ на приходите по тој основ е повисок од износот на минималната плата утврдена со закон.

(2) Обврзник за плаќање придонес е и осигуреникот кој пристапил во продолжено пензиско и инвалидско осигурување согласно со закон.

(3) Обврзник за плаќање на придонесот за пензиското и инвалидското осигурување за стажот на осигурување што се смета со зголемено траење е работодавач за своите вработени на кои стажот на осигурување им се смета со зголемено траење, согласно со закон.

Член 8

Обврзник за плаќање придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа или професионална болест е:

1) ученик и студент за време на практична работа;

2) лице на издржување казна затвор и издржување на воспитна мерка во воспитно- поправен дом за време на редовна работа што ја врши во текот на издржувањето на казната, односно мерката;

3) здравствен работник со високо образование кој стекнува работно искуство за полагање на стручен испит;

4) невработено лице за време на обука, преквалификација или доквалификација и

5) граѓанин на Република Македонија кој согласно со важечките прописи е упатен на школување во странство, како и странец кој се наоѓа на школување во Републиката ако државата, чиј граѓанин е тој, исто така постапува со граѓани на Република Македонија, доколку со меѓународен договор ратификуван од Република Македонија поинаку не е определено.

Член 9

(1) Обврзник за плаќање придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда е и лице кај кое повредата настанала со учество:

1) во акции за спасување или одбрана од елементарни непогоди или несреќи;

2) на работно ангажирање на корисници на социјална помош и невработени лица работно ангажирани за време на вршење на јавни работи;

- 3) во давање помош на органите за внатрешни работи во вршење на нивната службена должност;
 - 4) на културно-уметнички манифестации и натпревари, организирани од културни и други организации;
 - 5) на натпревари во физичка и техничка култура, организирани од спортски и други организации и
 - 6) во волонтерска работа согласно со закон.
- (2) Обврзник за плаќање придонес врз основа на ставот (1) од овој член е и спортист аматер согласно со закон.

Обврзник за плаќање на придонес за задолжително здравствено осигурување

Член 10

- (1) Обврзник за плаќање на придонес за задолжително здравствено осигурување е:
- 1) работник во работен однос кај правно лице, самовработено лице, установа, друго правно лице кое врши дејност на јавна служба, државен орган и орган на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје;
1-а) е избришан.
1-б) работник на кој му мирува работниот однос поради користење неплатено родителско отсуство;
 - 2) државјанин на Република Македонија кој на територијата на Република Македонија е вработен кај странски и меѓународни органи, организации и установи, кај странски дипломатски и конзуларни претставништва, во лична служба на странски дипломатски конзуларни претставништва или е во лична служба на странци, доколку со меѓународен договор ратификуван од Република Македонија поинаку не е определено;
 - 3) самовработено лице;
 - 4) носител на семејно земјоделско стопанство од втора и трета категорија согласно со Законот за земјоделство и рурален развој;
 - 5) верско службено лице;
 - 6) привремено невработено лице додека прима паричен надоместок од осигурување во случај на невработеност;
 - 7) државјанин на Република Македонија вработен во странство, ако за тоа време не е задолжително осигурен кај странски носител на осигурување според законот на земјата во која е вработен, или според меѓународна спогодба, а имал живеалиште на територијата на Република Македонија непосредно пред засновањето на работниот однос во странство – за членовите на семејството кои живеат во Република Македонија;
 - 8) корисник на пензија и надоместок на плата според прописите на пензиското и инвалидското осигурување,
 - 9) државјанин на Република Македонија кој прима пензија или инвалиднина од странски носител на осигурување од држава со која Република Македонија нема склучено/превземено Договор за социјално осигурување или пак Република Македонија има склучено/превземено Договор за социјално осигурување, во кој не е регулирана можноста за остварување на право на здравствено осигурување, додека престојува на територијата на Републиката;
 - 10) лице корисник на постојана парична помош; лице со статус на признаен бегалец; лице под супсидијарна заштита; лице сместено во згрижувачко семејство; лице сместено во установа за социјална заштита (за институционална и вонинституционална заштита); корисник на паричен надоместок за помош и нега од друго лице; лице кое до 18 годишна возраст имало статус на дете без родители и без родителска грижа, најмногу до 26 години, а користи социјална

парична помош; лице - жртва на семејно насилство за кое се презема мерка на заштита согласно Законот за семејството и лице опфатено со организирано самостојно живеење со поддршка, ако не може да се осигурат по друга основа;

11) странец кој на територијата на Република Македонија е во работен однос или служба на странски физички и правни лица, меѓународни организации и установи или странски дипломатски и конзуларни претставништва ако со меѓународен договор ратификуван од Република Македонија поинаку не е определено;

12) странец кој се наоѓа на школување или стручно усовршување во Републиката ако со меѓународен договор ратификуван од Република Македонија поинаку не е определено;

13) лице на издржување на казна затвор, лице кое се наоѓа во притвор (ако не е осигурено по друга основа), и малолетно лице кое се наоѓа на извршување на воспитна мерка упатување во воспитно - поправен дом, односно установа;

14) учесник во НОВ и учесник во Народноослободителното движење во Егејскиот дел на Македонија, воен инвалид и членовите на семејствата на паднатите борци и умрените учесници во НОВ, како и цивилните инвалиди од Втората светска војна, лицата прогонувани и затварани за идеите на самобитноста на Македонија и нејзината државност, на кои тоа својство им е утврдено со посебни прописи и членовите на семејството и родителите на лицата граѓани на Република Македонија, загинати во војните при распаѓот на СФРЈ;

15) граѓани на Република Македонија кои не се дефинирани како обврзници за плаќање на придонес за задолжително здравствено осигурување по една од точките 1 до 14 на овој член;

16) лице кое покрај примања од работен однос, самовработување или пензија, остварува и приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа, доколку вкупниот нето износ на приходите по тој основ е повисок од износот на просечната нето плата по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година според податоците на Државен завод за статистика.

17) лице во работен однос кое остварува приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа со работодавач кај кој е во работен однос или со други правни лица кои имаат сопственичка, организациска или управувачка поврзаност со работодавачот и

18) лице кое остварува приходи од извршување физичка и/или интелектуална работа, врз основа на еден или повеќе договори за дело и/или авторски договори или други договори со кои е определен надоместок за извршената работа, доколку вкупниот нето износ на приходите по тој основ е повисок од износот на минималната плата утврдена со закон.

Член 10-а

(1) Граѓанин кој не е дефиниран како обврзник за плаќање на придонес по една од основите од членот 10 став (1) точки 1 до 14 од овој закон, правата од здравствено осигурување ги остварува, доколку во претходната календарска година остварил приход кој не е поголем од годишниот нето износ на минималната плата за претходната година согласно со закон.

(2) Граѓанинот кој не е дефиниран како обврзник за плаќање на придонес по една од основите од членот 10 став (1) точки 1 до 14 на овој закон, правата од здравствено осигурување во тековната година може да ги оствари и ако во претходната календарска година остварил приход поголем од приходот утврден во ставот (1) на овој член, но не поголем од годишниот износ на минимална основица за пресметка и плаќање на придонесите, согласно со членот 15 став (1)

од овој закон, единствено во случај ако во претходните два месеца остварил приход кој е помал од износот на минималната плата за претходната година согласно со закон на месечно ниво.

(3) Во износите од ставовите (1) и (2) на овој член спаѓаат приходите на сите членови на семејството, согласно со Законот за здравственото осигурување и истите не ги опфаќаат приходите остварени по основ на:

1) награди што ги доделуваат меѓународните организации, награди за животни достигнувања во науката, културата и спортот, стипендии и кредити на ученици и студенти што ги доделуваат органите на државната управа и фондации во согласност со закон, награди на ученици и студенти за време на задолжителна практична работа и обука, награди на ученици и студенти освоени на натпревари во рамките на образовниот систем, награди на спортисти за постигнати резултати на официјални меѓународни натпревари и стипендии за спортисти;

2) надоместок на лицата волонтери согласно со Законот за волонтерство;

3) детски додаток, посебен додаток за дете, еднократна помош за новороденче и родителски додаток;

4) надоместок во случај на смрт;

5) помош за претрпени штети од елементарни непогоди;

6) права на парична помош од социјална заштита утврдени согласно со Законот за социјалната заштита;

7) надоместок за телесно оштетување;

8) надоместок на штета по основ на осигурување на живот и имотни осигурувања;

9) алиментации и надоместоци на штета по судска одлука и надоместок на штета како последица на несреќа при работа и

10) надоместоци по основ на невработеност, обука, преквалификација, доквалификација и практиканство на невработени лица.

(4) Износите од ставовите (1) и (2) на овој член ги објавува Фондот за здравствено осигурување на својата веб страница најдоцна до крајот на јануари во тековната година, врз основа на објавените податоци за минимална нето плата од страна на Министерството за труд и социјална политика за претходната година и податоците објавени од Државниот завод за статистика.

(5) Граѓанинот кој не е дефиниран како обврзник за плаќање на придонес по една од основите од членот 10 став (1) точки од 1 до 14 од овој закон правата од здравственото осигурување во тековната година ги остварува согласно со прописите од областа на здравственото осигурување, врз основа на остварените нето приходи во претходната година.

Член 10-б

Граѓаните кои не се дефинирани како обврзници за плаќање на задолжителен придонес за здравствено осигурување според членовите 10 и 10-а од овој закон, можат да станат обврзници за плаќање на придонес за задолжително здравствено осигурување заради користење на правата на здравствени услуги во тековната година дефинирани во законот кој го уредува системот на здравственото осигурување, врз основа на остварените нето приходи во претходната година.

Член 11

Обврзник за плаќање на дополнителен придонес за задолжително здравствено осигурување за случај на повреда на работа и професионално заболување е лице од членот 10 став (1) точки 1, 2 и 3 на овој закон.

Обврзник за плаќање на придонес за задолжително осигурување во случај на невработеност

Член 12

(1) Обврзник за плаќање на придонес за задолжително осигурување во случај на невработеност е:

1) работник во работен однос кај правно лице, самовработено лице, установа, друго правно лице кое врши дејност на јавна служба, државен орган и орган на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје;

2) државјанин на Република Македонија кој на територијата на Република Македонија е вработен кај странски и меѓународни органи, организации и установи, кај странски дипломатски или конзуларни претставништва или е во лична служба на странски дипломатски или конзуларни претставништва или е во лична служба на странец, ако со меѓународен договор ратификуван од Република Македонија поинаку не е определено;

3) странец кој на територијата на Република Македонија е во работен однос или служба на странски физички и правни лица, меѓународни организации и установи или странски дипломатски и конзуларни претставништва ако со меѓународен договор ратификуван од Република Македонија поинаку не е определено и

4) Работник кој прима надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа согласно со закон.

(2) Обврзник за плаќање придонес за задолжително осигурување во случај на невработеност е и осигуреникот кој пристапил во продолжено осигурување согласно со закон.

Глава IV

ОБВРЗНИЦИ ЗА ПРЕСМЕТКА И УПЛАТА НА ПРИДОНЕСИ

Член 13

(1) Обврзник за пресметка и уплата на придонеси е:

1) работодавачот за своите вработени;

2) самовработеното лице, извршен член на одбор на директори во трговско друштво, член на управен одбор во трговско друштво, односно управител во трговско друштво, сами за себе;

3) Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија е обврзник за пресметка на придонесите за носител на семејно земјоделско стопанство од прва, втора и трета категорија согласно со Законот за земјоделство и рурален развој и за лицата од членот 7 ставови (1) точки 3, 4, 7 и 12 и (2) и членот 8 став (1) точка 5 од овој закон, а обврзници за уплата на придонесите се лицата сами за себе;

3-а) Фондот за здравствено осигурување на Македонија е обврзник за пресметка на придонесите за носител на семејно земјоделско стопанство од втора и трета категорија согласно со Законот за земјоделство и рурален развој и за лицата од членот 10 став (1) точки 5, 7, 9, 11 и 12 и членот 10-б од овој закон, а обврзници за уплата на придонесите се лицата сами за себе;

4) работодавачот или Фондот за здравствено осигурување на Македонија за работник кој зема надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа, согласно со закон;

5) Министерството за здравство за лицата од членот 10 став (1) точки 1-б) и 15 на овој закон;

6) Агенцијата за вработување на Република Македонија за лицата од членовите 7 точка 8, 8 став (1) точка 4 и 10 став (1) точка 6 на овој закон, а за лицата од

- членот 12 став (2) на овој закон Агенцијата е обврзник за пресметка, додека обврзници за уплата на придонеси се лицата сами за себе;
- 7) Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија за лицата од членовите 7 став (1) точка 9 и 10 став (1) точка 8 на овој закон;
- 8) Управата за извршување на санкции за лицата од членовите 8 став (1) точка 2 и 10 став (1) точка 13 на овој закон;
- 9) установата од областа на образованието за лица од членот 8 став (1) точка 1 на овој закон;
- 10) надлежниот орган на државната управа за лица од членовите 7 став (1) точки 10 и 11, 8 став (1) точка 3 и 10 став (1) точки 10 и 14 на овој закон и за работник кој зема надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство;
- 11) организаторот за лицата од членот 9 став (1) точки 1, 2, 3, 4, 5 и 6 на овој закон;
- 12) професионален спортски клуб за лицето од членот 9 став (2) на овој закон;
- 13) Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија е обврзник за пресметка на придонесите за лицата од членот 7 став (1) точки 13 и 15 и членот 10 став (1) точки 16 и 18 од овој закон, а обврзници за уплата на придонесите се лицата сами за себе;
- 14) правното лице – исплатувач на надоместокот за лице од членот 7 став (1) точка 14 и членот 10 став (1) точка 17 од овој закон.
- (2) Правното лице-исплатувач е должен на Управата за јавни приходи да и доставува месечен извештај за договорите за дело, авторските договори или други договори со кој е утврден надоместок за извршената работа, до 20-ти во месецот за претходниот месец.
- (3) Формата и содржината на извештајот од ставот (2) на овој член ја пропишува Министерот за финансии.

Глава V

ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА НА ПРИДОНЕСИТЕ

Член 14

- (1) Основица за пресметка и плаќање на придонеси е:
- 1) плата, дополнителни примања од работен однос утврдени во законот кој ги уредува работните односи, колективен договор и договорот за вработување, за лице во работен однос;
- 2) плата за работа со скратено работно време, односно за часовите поминати на работа, и дополнителни примања од работен однос утврдени во законот кој ги уредува работните односи, колективен договор и договорот за вработување, за работник кој работи со скратено работно време;
- 3) просечна плата во Републиката објавена во јануари во тековната година според податоците на Државниот завод за статистика, за лицето од членот 7 став (1) точки 10 и 11, лицето од членот 10 став (1) точка 13 и лицата од членот 10-б на овој закон кои во претходната календарска година оствариле приход поголем од годишниот износ на минимална основица за пресметка и плаќање на придонесите, согласно со членот 15 став (1) од овој закон;
- 4) месечната аконтација на нето приходот, односно на паушално утврдениот нето приход на кој се плаќа данок, согласно со Законот за персонален данок на доход, за самовработено лице.
- 4-а) просечна плата на работникот остварена во годината пред престанокот на задолжителното осигурување, усогласена со просечниот годишен пораст на платите во Републиката, за лицата кои пристапиле во продолжено пензиско и инвалидско осигурување, согласно со закон;

- 5) просечна плата на работникот остварена во година пред упатување на работа во странство, усогласена за просечен месечен пораст на платите кај работодавачот или просечната плата во Републиката објавена во јануари во тековната година според податоците на Државниот завод за статистика, доколку нема податок за просечна плата на работникот остварена во година пред упатување на работа во странство, за работник кој е упатен на работа во земји со кои Република Македонија нема склучено или преземено договор за социјално осигурување, за работник кој е упатен на работа во странство од работодавач;
- 6) просечна плата на работникот остварена во годината пред упатување на работа во странство, усогласена за просечен месечен пораст на платите кај работодавачот и платата што ја прима во странство или просечната плата во Републиката објавена во јануари во тековната година според податоците на Државниот завод за статистика, доколку нема податок за просечна плата на работникот остварена во година пред упатување на работа во странство и платата што ја прима во странство, во земји со кои Република Македонија има склучено или преземено договор за социјално осигурување, за работник кој е упатен на работа во странство од работодавач;
- 7) пензијата, односно надоместок според прописите на пензиското и инвалидското осигурување, за корисник на домашна пензија;
- 8) надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа поради болест и повреда и отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство, за корисник на паричен надоместок;
- 9) надоместок за скратено работно време за нега и чување на потешко хендикепирано дете, за корисник на надоместок;
- 10) надоместок на плата за време на професионална рехабилитација, за корисник на надоместок;
- 11) надоместок во случај на невработеност, за невработени лица корисници на паричен надоместок за време на привремена невработеност;
- 12) 20% од просечно исплатената месечна плата по работник во Републиката објавена во јануари во тековната година според податоците на Државниот завод за статистика за носител на семејно земјоделско стопанство од прва и втора категорија согласно со Законот за земјоделство и рурален развој;
- 13) просечна плата во Републиката објавена во тековниот месец за:
- државјанин на Република Македонија вработен во странство, ако за тоа време не е задолжително осигурен кај странски носител на осигурување според законот на земјата во која е вработен, или според меѓународна спогодба, а имал живеалиште на територијата на Република Македонија непосредно пред засновањето на работниот однос во странство – за членовите на семејството кои живеат во Република Македонија и
 - државјанин на Република Македонија кој прима пензија или инвалиднина од странски носител на осигурување од држава со која Република Македонија нема склучено/превземено Договор за социјално осигурување или пак Република Македонија има склучено/превземено Договор за социјално осигурување, во кој не е регулирана можноста за остварување на право на здравствено осигурување, додека престојува на територијата на Републиката;
- 14) 50% од просечно исплатената месечна плата по работник во Републиката објавена во јануари во тековната година според податоците на Државниот завод за статистика за:
- верско службено лице,
 - лице корисник на постојана парична помош; лице со статус на признаен бегалец; лице под супсидијарна заштита; лице сместено во згрижувачко семејство; лице сместено во установа за социјална заштита (за институционална и вонинституционална заштита); корисник на паричен надоместок за помош и нега на друго лице; лице кое до 18 годишна возраст имало статус на дете без

родители и без родителска грижа, најмногу до 26 години, а користи социјална парична помош; лице жртва на семејно насилство за кое се презема мерка на заштита согласно со Законот за семејството и лице опфатено со организирано самостојно живеење со поддршка, а не може да се осигурат по друга основа,

- лице на издржување на казна затвор, лице кое се наоѓа во притвор, ако не е осигурено по друга основа, и малолетно лице кое се наоѓа на извршување на воспитна мерка упатување во воспитно - поправен дом, односно установа,

- лицата од членот 10 став (1) точки 1-6) и 15 на овој Закон,

- учесник во НОВ и учесник во Народноослободителното движење во Егејскиот дел на Македонија, воен инвалид и членовите на семејствата на паднатите борци и умрените учесници во НОВ, како и цивилните инвалиди од Втората светска војна, лицата прогонувани и затварани за идеите на самобитноста на Македонија и нејзината државност, на кои тоа својство им е утврдено со посебни прописи и членовите на семејството и родителите на лицата граѓани на Република Македонија, загинали во војните при распаѓот на СФРЈ,

- лицата од членовите 8 и 9 на овој закон,

- самовработено лице до истекот на првата календарска година во која започнало со вршење на дејност,

- лицата од членот 10-6 кои во претходната календарска година оствариле приход поголем од годишниот нето износ на минималната плата согласно со закон, но помал од годишниот износ на минималната основица за пресметка и плаќање на придонесите, согласно со членот 15 став (1) од овој закон,

- носител на семејно земјоделско стопанство од трета категорија согласно со Законот за земјоделство и рурален развој и

15) разликата меѓу вкупниот износ на остварените надоместоци по договор за дело, авторски договор и/или друг договор во текот на месецот, претходно намалени за признатите трошоци утврдени во Законот за персоналниот данок на доход за авторски договори и износот на минималната плата утврдена со закон, за лицата од член 7 став (1) точка 15 и членот 10 став (1) точка 18 од овој закон;

16) разликата меѓу вкупниот износ на остварените надоместоци по договор за дело, авторски договор и/или друг договор во текот на месецот, претходно намалени за признатите трошоци утврдени во Законот за персоналниот данок на доход за авторски договори, и износот на просечната нето плата по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година според податоците на Државниот завод за статистика, за лицата од членот 7 став (1) точка 13 и членот 10 став (1) точка 16 од овој закон;

17) бруто надоместокот од договор за дело, авторски договор или друг договор со кој е определен надоместок за извршена работа за лицата за кои обврзник за пресметка и уплата на придонесите е правното лице- исплатувач од член 13 став (1) точка 14 на овој закон.

(2) По лично барање, осигуреникот – самовработено лице, верско лице и носител на семејно земјоделско стопанство од прва, втора и трета категорија согласно со Законот за земјоделство и рурален развој, придонесите може да ги плаќа и на повисока основица.

(3) Плата која се прима во странска валута, поради утврдување на основицата на придонесите од ставот (1) на овој член, се пресметува во денарска противвредност по официјалниот среден курс на Народна банка на Република Македонија кој важи за последниот ден во месецот за кој придонесите се пресметуваат, односно плаќаат.

(4) Лицата кои се обврзници за уплата на придонесите сами за себе, се должни да достават пријава за износот на примениот надоместок по основ на договор за дело и/или авторски договор или друг договор до Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија најдоцна до петтиот ден од месецот за примените надоместоци во претходниот месец. Фондот на пензиското и

инвалидското осигурување на Македонија по службена должност доставува евиденција до Управата за јавни приходи, Фондот за здравствено осигурување на Македонија и Агенцијата за вработување на Република Македонија.

(5) Формата и содржината на пријавата од член 14 став (5) го пропишува Министерот за финансии.

Глава VI

НАЈНИСКА И НАЈВИСОКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА И УПЛАТА НА ПРИДОНЕСИ

Член 15

(1) Основица за пресметување и плаќање на придонесите, односно основицата за осигурување за тековната година не може да биде пониска од 50% од просечната плата по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година според податоците на Државниот завод за статистика, со исклучок на основицата утврдена во членот 14 став (1) точки 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16 и 17 на овој закон.

(2) За самовработено лице кое врши професионална и друга интелектуална услуга основица за пресметување и плаќање на придонесите, односно основицата за осигурување за тековната година не може да биде пониска од просечната плата по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година според податоците на Државниот завод за статистика.

Член 16

(1) Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонесите за примањата од работен однос е износот од дванаесет просечни плати.

(2) Највисока месечна основица за плаќање на придонеси за примањата по основ на договор за дело и/или авторски договор или друг договор со кој е определен надоместок за извршената работа, остварени во тековниот месец е износот од дванаесет просечни плати.

(3) Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонесите за самовработено лице е износот од осум просечни плати.

(4) Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонеси за тековната година за лице корисник на паричен надоместок за време на привремена невработеност изнесува 80% од просечната плата по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година според податоците на Државниот завод за статистика.

(5) При пресметка на највисоката месечна основица за тековната година се зема предвид просечната плата по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година според податоците на Државниот завод за статистика.

(6) На износот повисок од највисоката месечна основица не се пресметуваат и уплатуваат придонеси.

Глава VII

ПРЕСМЕТКА И УПЛАТА НА ПРИДОНЕСИТЕ

Член 17

(1) Придонесите ги пресметува, задржува и уплатува обврзникот за пресметка и уплата на придонеси при секоја исплата на плата или дел од плата, надоместок на плата, пензија, односно друг паричен надоместок.

(2) Начинот на пресметка и уплата на придонесите со акт го пропишува министерот за финансии.

Член 18

(1) Обврзникот за пресметка и уплата на придонесите е должен пресметката да ја врши месечно, поединечно за секој осигуреник, врз основа на основиците утврдени во членот 14 од овој закон за соодветниот месец и податоците за пресметана плата или дел од плата, надоместок на плата, односно друг паричен надоместок и придонеси, да ги доставува до Управата за јавни приходи, најдоцна до 10 во тековниот за претходниот месец, по електронски пат, на начин и постапка утврдена согласно со актот од членот 17 став (2) на овој закон.

(2) Обврзникот за пресметка и уплата на придонесите од членот 13 став (1) точки 13) и 14) е должен пресметката на придонеси и надоместок по основ на договор за дело, авторски договор или друг договор, да ја врши поединечно за секој осигуреник, врз основа на основиците утврдени во членот 14 од овој закон. Податоците за пресметаните придонеси е должен, да ги доставува до Управата за јавни приходи, најдоцна до 10 во тековниот за исплатените надоместоци во претходниот месец, по електронски пат, на начин и постапка утврдена согласно со актот од членот 17 став (2) од овој закон.

(3) Месечната пресметка од ставот (1) на овој член ја контролира и потврдува Управата за јавни приходи, пред да се изврши уплата на придонесите кај носителот на платниот промет.

Член 19

Контрола и потврда на налогот за плаќање врши Министерство за финансии согласно со актот од членот 17 став (2) на овој закон.

Член 20

(1) Уплатата на придонесите се врши кај носителот на платниот промет кај кој обврзникот за пресметка и уплата на придонеси има трансакциска сметка.

(2) Уплатата на придонесите се врши само во парични средства.

Член 21

Управата за јавни приходи и институциите за задолжително социјално осигурување се должни меѓусебно да разменуваат податоци за обврзниците за плаќање на придонесите, обврзниците за пресметка и уплата на придонесите, основиците на придонесите, износите на пресметани, наплатени и ненаплатени придонеси, како и други службени податоци поврзани со придонесите и персоналниот данок на доход, согласно со закон.

Член 22

(1) Обврзникот за пресметка и уплата на придонесите – работодавач за своите вработени и самовработено лице за своите вработени, согласно со прописите од областа на работните односи е должен да му достави заверена писмена пресметка за пресметаните и уплатените придонеси на обврзникот за плаќање на придонеси најдоцна 15 дена од денот на исплатата на плата или дел од плата, надоместок на плата, односно друг паричен надоместок, како и збирен годишен извештај по истекот на годината најдоцна до 15 февруари наредната година.

(2) Обврзникот за плаќање на придонеси ја известува Управата за јавни приходи доколку обврзникот за пресметка и уплата на придонесите постапи спротивно на ставот (1) на овој член.

Член 23

(1) Контролата, утврдувањето, наплатата, присилната наплата, застареноста и отпишувањето на придонесите ги врши Управата за јавни приходи, согласно со Законот за даночната постапка.

(2) Институциите за задолжително социјално осигурување вршат дополнителна контрола на утврдувањето на податоци за придонесите, согласно со сопствените потреби.

(3) За утврдените состојби од ставот (2) на овој член институциите за задолжително социјално осигурување ја известуваат Управата за јавни приходи.

Член 23-а

Доколку обврзникот за пресметка и уплата на придонесите за прв пат стори неправилност во смисла на членот 22 став (1) од овој закон, овластениот даночен службеник е должен да состави известување за констатираната неправилност со укажување истата да биде отстранета во рок од осум дена. Истовремено овластениот даночен службеник му врачува покана за спроведување на едукација на лицето или субјектот каде што е утврдена неправилноста, согласно Законот за даночната постапка.

Глава VIII

РОК ЗА УПЛАТА НА ПРИДОНЕСИ

Член 24

(1) Рок на уплата на придонесите е денот на исплатата на плата или дел од плата, надоместок на плата, пензија, односно друг паричен надоместок.

(2) Денот на исплатата на плата или дел од плата, надоместок на плата, пензија, односно друг паричен надоместок е ден на пристигнатост за плаќање на придонесите.

(3) Доколку плата или дел од плата, надоместок на плата, пензија, односно друг паричен надоместок не се исплатени, рок на пристигнатост за плаќање на придонесите е 15 од тековниот месец за претходниот месец.

(4) За обврзниците за плаќање на придонеси кои се сами за себе обврзници за уплата на придонесите, рок на уплата на придонесите е 15 во месецот за претходниот месец.

(5) Рокот за уплата на придонесите за обврзниците за уплата на придонеси од член 13 став (1) точки 13) и 14) е најдоцна до 15-ти во месецот за исплатените надоместоци во претходниот месец.

Глава IX

СТАПКИ НА ПРИДОНЕСИТЕ

Член 25

(1) Стапки по кои се пресметуваат и плаќаат придонесите се:

1) 17,5% за задолжително пензиско и инвалидско осигурување;

2) 4% стапка на придонес за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа или професионална болест;

3) 7,3% за задолжително здравствено осигурување;

4) 10% за задолжително здравствено осигурување за обврзниците кои придонесот го плаќаат на основица утврдена во членот 14 точки 11 и 14 алинеи 1, 2, 3 и 5 од овој закон;

5) 5,4% за задолжително здравствено осигурување за обврзниците кои придонесот го плаќаат на основица утврдена во членот 14 точка 14 алинеја 4 од овој закон;

6) 13% за задолжително здравствено осигурување за обврзникот корисник на домашна пензија кој придонесот го плаќа на износот на пензијата;

